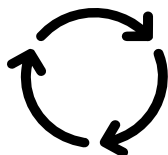

Riktlinje SBA - systematiskt brandskyddsarbetet

Kommunstyrelsen § 93 2020-08-24

Revidering Kommunstyrelsen § 162 2020-11-16

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Nedan beskrivs vad som ingår i SBA. För fördjupat information om SBA hänvisas till Mälardalens brand och räddningsförbunds, MBRF, hemsida

1. Bakgrund	2
2. Policy	3
3. Utbildning	4
4. Instruktioner och rutiner	5
5. Risker, Kontroll och underhåll	6
6. Dokumentation -SBA	7
7. Uppföljning	8
8. Brandskyddsorganisation	9
9. Befogenheter och Uppgifter	10
10. Gränsdragning	13
11. Brandfarlig och explosiv vara	14
12. Heta arbeten	15
13. Byggnadsbeskrivning och ritningar	16

Ansvarig för vidare revidering av dessa riktlinjer är utsedd huvudansvarig för Systematiskt brandskyddsarbete.

1. BAKGRUND

Enligt LSO, Lagen om skydd mot olyckor, 2003:778 är den som äger en fastighet eller den som bedriver verksamheten, så kallad nyttjanderättsinnehavaren ansvarig för brandsäkerheten. För att uppfylla detta så ska rutiner för SBA, systematiskt brandskyddsarbete, upprättas och en skriftlig redogörelse i vissa fall lämnas enligt Allmänna råd om systematiskt brandskyddsarbete (SRVFS 2004:3) samt Statens räddningsverks författningssamling (SRVFS 2003:10)

I Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete (SRVFS 2004:3) står, mot bakgrund av bestämmelserna i 2 kap 2 § lag (2003:778) om skydd mot olyckor, att det är skäligt att det för varje verksamhet bedrivs ett systematiskt brandskyddsarbete och att detta dokumenteras. Dokumentationen av brandskyddet bör vara tillräcklig för att säkerställa underhåll och att skäliga brandskyddsåtgärder, både tekniska och organisatoriska, vidtas.

Enligt det allmänna rådet bör det inom verksamheten finnas en brandskyddsansvarig med särskilt ansvar för brandskydd och dokumentation. Det är också lämpligt att ägare till byggnaden och den som bedriver verksamheten där reder ut vem som ansvarar för vilka delar i brandskyddet och gärna reglerar detta i någon form av avtal.

Ett systematiskt brandskyddsarbete kan helt enkelt ses som ett sätt att ha ordning och reda i sitt brandskydd. Finns det redan någon annan form av lednings- eller kvalitetsledningssystem inom verksamheten kan det systematiska brandskyddsarbetet med fördel integreras i det. Ett systematiskt brandskydd bör alltså bedrivas för alla byggnader eller anläggningar, dock i varierande omfattning.

Det är inte tillsynsmyndighetens behov eller krav som styr hur dokumentationen läggs upp, utan den är i första hand till för objekten själva och för att de ska ha ordning och reda i sitt system. Däremot kommer tillsynsmyndigheten vid en tillsyn troligen att gå igenom det systematiska brandskyddsarbetet och be att få se dokumentationen eller delar av den. Tillsynsmyndighet i Surahammars kommun är Mälardalens Brand och räddningsförbund, MBR.

Denna riktlinje tydliggör främst **vad som förväntas utföras och vem som ansvarar för vad** för att leva upp till lagstiftning och krav gällande systematiskt brandskyddsarbete, SBA.

Tänk på att:

” Det räcker inte med att upprätta dokument för att bedriva ett systematiskt brandskyddsarbete. Avgörande är vad som i praktiken åstadkoms för att upprätthålla och förbättra brandskyddet. Dokumentationen är ett hjälpmedel och en kunskapskälla som används för styrning och vägledning av det systematiska och kontinuerliga brandskyddsarbetet” SRVFS Allmänna råd 2004:

I detta dokument framgår Policy med vision och mål för SBA vilket är hämtat från policy antagen av Kommunfullmäktige i Surahammars kommun 2019-05-20, § 59.

2. POLICYN

Surahammars kommun bedriver verksamheter som berör många människor. Brand i en anläggning kan medföra allvarliga konsekvenser för de anställda eller de som vistas där.

Övergripande vision

- Ingen människa skall komma till skada eller omkomma.
- Ingen kommunal verksamhet skall drabbas av allvarlig driftstörning p.g.a. brand i anläggningen
- Skydda och förvalta sin fasta egendom.
- Detta skall uppnås genom en målmedveten utformning av organisation, dokumentation, utbildning och teknik.

Mål

- Alla anställda ska ha förståelse och känna ansvar för brandskyddet i verksamheten.
- För att kunna upprätthålla en hög brandskyddsnivå är det väsentligt att brandskyddsarbetet bedrivs aktivt och lokalt på varje arbetsställe.
- Verksamheten ska organiseras så att det tydligt framgår vem som har ansvar för brandsäkerheten på varje nivå. Alla anställda inom verksamheten ska känna till hur och av vem brandskyddsfrågorna hanteras.

Policyn ska tillämpas inom alla kommunens verksamheter i tillämpliga delar. Vissa verksamheter kan medföra åtgärder utöver vad som anges i policyn.

Hämtat från policyn är antagen av Kommunfullmäktige i Surahammars kommun 2019-05-20, § 59.

3. UTBILDNING

Mål

- Alla anställda ska kunna förebygga bränder genom kunskap om brandrisker på arbetsstället.
- Alla anställda ska känna till utrymningsstrategin på arbetsstället.
- Alla anställda ska kunna hantera brandredskapen på arbetsstället.
- Utbildningsplan skall finnas
- Kunskapen ska upprätthållas genom återkommande utbildning.
- Utbildningar ska finnas dokumenterat.

Dessutom ska utrymningsövningar genomföras på plats

Kompetenskrav

Surahammars kommun är medlemskommun i Mälardalens brand och räddningsförbund och följer i möjligaste mån deras rekommendationer gällande utbildningar. De utbildningar de i dagsläget rekommenderar och omfattning framgår på deras hemsida.

Utbildningar ska erbjudas:

SBA Samordnare

Brandskyddsansvariga dvs Förvaltningschefer och Driftansvariga Surahammars Kommun alternativt av dem utsedda brandskyddssamordnare.

Brandskyddskontrollant

Utnämnda brandskyddskontrollanter

Vårdpersonal

Skolpersonal

Grundläggande brandskyddsutbildning (och ev. HLR) å

Övriga medarbetare. HLR efter bedömning av brandskyddsansvarig.

HLR och Barn-HLR

Av brandskyddsansvariga utsedda medarbetare efter behov

4. INSTRUKTIONER, REGLER OCH RUTINER

- Det ska finnas tydliga regler vad som är tillåtet eller inte i inom verksamheten för att förhindra uppkomst och spridning av brand.
- Det ska finnas en mall för Nödlägesplan/Larmplan som varje verksamhet ska använda för att beskriva hur det ska fungera vid en händelse. Den ska finnas tillgänglig på varje anläggning/fastighet.
- Det ska finnas Rutiner och brandskyddsregler för tex heta arbeten, hantering brandfarlig vara samt för rökning.

5. RISKER, KONTROLL OCH UNDERHÅLL

Det ska i varje verksamhet utföras

- **Inventering av risker med bedömning** För att arbeta med brand- och utrymningssäkerhet måste man känna till vilka risker man har, vilka brister det finns och vilka konsekvenser olyckor skulle kunna ge. En inventering av risker och en bedömning av dessa ska därför göras i varje verksamhet.
- **Intern brandskyddskontroll**, enligt instruktion från fastighetsägare.
- **Rapporteringar**
 - ✓ Egenkontrollista skickas till brandskyddsansvarig efter varje rond.
 - ✓ Tillbudsrapport sker främst via system om det inte är möjligt via blankett som skickas till brandskyddsansvarig på fastighet och ska informeras till brandskyddsansvarig chef/ rektor
 - ✓ Sammanställning av kontrollverksamheten skickas till huvudansvarig från brandskyddsansvarig en gång per år.
 - ✓ Felanmälningar, ska rapporteras i system alternativt i pappersform.
- **Underhåll och besiktningar av utrustning**

6. DOKUMENTATION- SBA

Inom varje verksamhet ska det finnas en dokumentation av det brandskyddsarbete som man ansvarar för. Dokumentationen ska beskriva hur brandskyddet är ordnat inom den aktuella verksamheten och upprättas enligt Räddningsverkets författningssamling 2004:3 som rör Systematiskt brandskyddsarbete.

Av dokumentationen ska bland annat framgå:

- den lokala brandskyddsorganisationen med ansvarsfördelning.
- beskrivning av tekniska brandskyddsåtgärder.
- drifts- och underhållsrutiner för de tekniska brandskyddsåtgärderna.
- lokala brandskyddsregler, gällande till exempel tillfällig övernattning, rökning, brandfarlig vara.
- uppföljnings- och kontrollrutiner av brandskyddet.
- rutiner för information om brandskyddet inom verksamheten.
- att utrymningsplaner utförda enligt angiven standard finns på aktuella anläggningar.
- plan för utbildning.
- övningsrutiner.
- rutiner för att revidera dokumentationen.
- övrigt av vikt för att beskriva brandskyddet.

En skriftlig redogörelse i vissa fall lämnas enligt Allmänna råd om systematiskt brandskyddsarbete (SRVFS 2004:3) samt Statens räddningsverks författningssamling (SRVFS 2003:10) till tillsynsansvarig

I kommunen ska det finnas en gemensam plats där det systematiska brandskyddsarbetet finns samlat dit huvudansvarig, brandskyddsansvariga och brandskyddskontrollanter har tillgång.

Delar hämtat från policyn är antagen av Kommunfullmäktige i Surahammars kommun 2019-05-20,
§ 59

7. UPPFÖLJNING

En förutsättning för att brandskyddet ska vara **systematiskt** är att det **kontinuerligt** följs upp. Uppföljningen innebär att man för varje punkt i SBA, systematiskt brandskyddsarbetet kontrollerar att:

- man utfört det man skulle
- att man utvärderar det man utfört
- att man vid behov förändrar delar som är inaktuella.

Uppföljningen ska därför redogöra för om kontroller visat att:

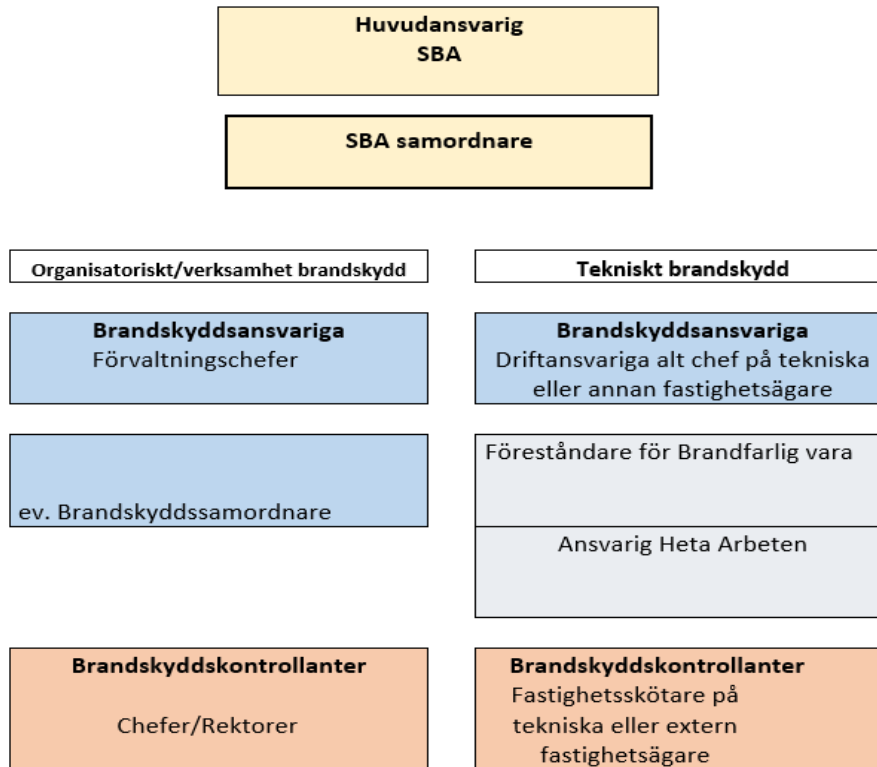
- Personalen har genomgått utbildning,
- Instruktioner och rutiner är relevanta
- Dokumentationen är uppdaterad efter ombyggnader och organisatoriska förändringar
- Kontroller genomförda
- Brister åtgärdade

Uppföljning av brandskydd ska ske på verksamhetsnivå och sändas till brandskyddsansvarig som sammanställer övergripande och rapporteras till Kommunchef minst en gång per år i samband med årsberättelse.

8. BRANDSKYDDSORGANISATION

Kommunchefen har det yttersta ansvaret som tjänsteman för brandskydd och delegerar befogenheter och uppgifter till Huvudansvarig för SBA, Systematiskt brandskyddsarbete.

Avgränsning: Kommunen har endast ansvar för tekniskt brandskydd i de fastigheter kommunen äger om inte annat överenskommit.

MBR, Mälardalens Brand och räddningsförbund. Vi är medlemskommun i MBR som stöttar, erbjuder utbildningar och utövar tillsyn till och i kommunen

Delegeringar:

- Huvudansvarig delegerar vissa befogenheter och uppgifter till SBA samordnare
- SBA samordnare delegerar befogenheter och uppgifter till Brandskyddsansvariga för organisatoriskt brandskydd
- SBA samordnare delegerar befogenheter och uppgifter till Brandskyddsansvariga för tekniskt brandskydd där kommunen är fastighetsägare
- Den tillståndansvariga för heta arbeten ska ha en delegering och får delegera sitt ansvar endast om den som utsett honom medgivit detta.
- Brandskyddsansvariga delegerar skriftligt uppgifter till eventuella brandskyddssamordnare brandskyddskontrollanter.

Delegeringar ska kunna returneras i de fall inte förutsättningar finns för hela eller delar av uppdraget.

Skriftliga delegeringar ska skrivas och delges i original till Kommunstyrelsens nämndsekreterare för diarieföring.

9. BEFOGENHETER OCH UPPGIFTER

Huvudansvarig

Leder, planerar, följer upp och kontrollerar brandskyddsarbetet vilket innebär:

- Säkerställa att det finns aktuell policy och riktlinje och andra styrdokument och revidera dessa vid förändringar
 - Att utse SBA samordnare och delegerar uppgifter och befogenheter till denna
 - Att bevaka att budget finns för det systematiska brandskyddsarbetet
 - Att ansvara för att besiktningar, tillsyn och externa kontroller utförs
 - Att ha mandat att initiera oförberedda brandövningar
 - Att uträtta årliga SBA uppföljningar
 - Att dokumentation av brandskyddsarbetet finns
 - Att återrapportera status, inträffade tillbud och annan statistik till kommunchef inklusive ledningsgrupp
 - Lämna redogörelse för SBA arbetet till årsberättelse
- Ovanstående uppgifter och befogenheter kan ej delegeras vidare.**

SBA samordnare

SBA samordnares befogenheter och uppgifter:

Leder, planerar, följer upp och kontrollerar brandskyddsarbetet i samverkan med Huvudansvarig för Brand vilket innebär:

- Ansvara för systemet för SBA.
- Ansvara för delegeringar till brandskyddsansvariga och ansvariga för heta arbeten
- Att utse föreståndare för brandfarlig och explosiva varor och anmäla dessa till tillståndsmyndigheten, MBR. Se särskild blankett.
- Ansvara för att en skriftlig redogörelse för brandskydd finns upprättade av brandskyddsansvariga enligt LSO i de fall det är nödvändigt. Lämna denna till tillsynsmyndigheten
- Att vara kontakt mot Mälardalens brand och räddning, MBR
- Att stötta brandansvariga vid tillsyn
- Att utse tillsynsansvarig för kommunala fastigheter som externa parter nyttjar
- Att upprätta en övergripande utbildningsplan och tillgodose behov av utbildningar
- Att ha övergripande kontroll av samtliga brandskyddskontroller

Om ovanstående befogenheter och uppgifter ej delegeras så åvilar dessa på huvudansvarig att ansvara för.

Brandskyddsansvariga

Förvaltningschefer

Leder, planerar, följer upp och kontrollerar brandskyddsarbetet inom sin förvaltning

- Ansvara för att upprätta en skriftlig redogörelse för brandskydd finns enligt LSO, i de fall de är ett krav, tillsammans med brandansvariga på tekniska och att denna lämnas till SBA samordnare
- Säkerställer att det finns rutiner och information för personal och besökare
- Utser brandskyddskontrollanter
- Samverkan med brandskyddsansvarig inom tekniska och externa fastighetsägare så att kontroller utförs korrekt
- Hanterar tillbudsrapporteringar av tillbud.
- Beslutar och följer upp åtgärder för avhjälpande av brister samt förbättringar av brandskyddet tillsammans med huvudansvarig
- Informerar nyanställda chefer/rektorer om brandskyddsarbete och rapporterar nyanställda med ansvarsområde till ansvarig fastighetsskötare på tekniska.
- Bevakar att utbildningar utförs och samordnar dessa inom sin förvaltning
- Samverkar med andra brandskyddsansvariga, MBR och eventuella andra intressenter

Driftansvariga på Kommunala fastigheter

Leder, planerar, följer upp och kontrollerar brandskyddsarbetet inom sitt ansvarsområde

- Ansvara för att upprätta en skriftlig redogörelse för brandskydd finns enligt LSO tillsammans med brandansvariga inom verksamheten och att denna lämnas till SBA samordnare
- Säkerställer att det finns rutiner och information för personal och besökare
- Utser brandskyddskontrollanter och ansvariga för varje anläggning.
- Informerar kontrollanter om nya chefer/rektorer
- Samverkan med brandskyddsansvarig inom verksamhet så att kontroller utförs korrekt
- Hanterar tillbudsrapporteringar av tillbud.
- Beslutar och följer upp åtgärder för avhjälpande av brister samt förbättringar av brandskyddet tillsammans med huvudansvarig
- Samordnar utbildningar inom tekniska
- Samverkar med brandskyddsansvarig, fastighetsägare, MBR och eventuella andra intressenter
- Sammanställer listor varje månad av ej utförda åtgärder av brister i alla system och rapporterar till SBA samordnare

Brandskyddssamordnare:

Brandskyddsansvariga har möjlighet att utse en eller flera brandskyddssamordnare.
Brandskyddssamordnare utför vissa arbetsuppgifter åt ansvariga efter skriftlig delegation.

Brandskyddskontrollant

Chefer/rektorer

- Samverkar med fastighetsskötare
- Upprättar verksamhetsrutiner för brand i samråd med fastighetsskötare
- Utför inventering av risker och gör bedömningar i sin verksamhet
- Utför IBK. Intern brandskyddskontroll enligt instruktion
- Utför felanmälningar och bevakar åtgärder
- Åtgärdar brister av icke kostnadskrävande slag inom ramen för sin kompetens
- Har utrymningsövningar med personalen
- Introducerar ny personal i brandskyddsarbetet
- Fastställda tidpunkter och påminna medarbetare om deras brandskyddsansvar varje år.
- Dokumenterar utbildningar
- Medverkar vid tillsyn MBR

Fastighetsskötare på kommunala fastigheter

- Samverkar med chefer/rektorer
- Upprättar interna rutiner på tekniska
- Utför Inventering av risker och göra bedömningar av teknisk brandutrustning
- Åtgärdar brister av icke kostnadskrävande slag inom ramen för sin kompetens
- Utför felanmälningar och bevakar åtgärder
- Ansvarar för att provning, kontroll, skötsel och underhåll samt besiktningar utförs enligt gällande föreskrifter och villkor av bland annat brand och- och utrymningslarm.
- Uppdaterar brandsystem och introducerar chefer/rektorer i systemet för brandskydd
- Stöttar chefer/rektorer med IBK och med utrymningsövningar med personalen
- Introducera ny personal på tekniska i brandskyddsarbetet
- Medverkar vid tillsyn MBR

Alla anställda inom kommunen har en skyldighet att aktivt arbeta med verksamhetens systematiska brandskyddsarbete så att människor och egendom skyddas.

10. GRÄNSDRAGNING

I de fall kommunen inte både äger fastigheten och nyttjar den så behövs det en tydlig gränsdragning vem som ansvar för vad i SBA. Denna gränsdragning ska göras i samband med tecknande av hyresavtal.

I de fall Kommunen INTE är fastighetsägare för lokalen

Brandskyddsansvarig Förvaltningschef för verksamheten behöver klargöra skriftligt om hur nedanstående arbetsuppgifter och roller ska fördelas mellan verksamhetens chefer/rektorer och fastighetsägare.

- Former för samverkan
- Ansvar för inventering av risker och
- Ansvar för installationer brandteknisk utrustning
- Ansvar för att åtgärda brister
- Ansvar för felanmälningar och hur dessa ska åtgärdas
- Ansvarar för att provning, kontroll, skötsel och underhåll samt besiktningar utförs enligt gällande föreskrifter och villkor av bland annat brand och- och utrymningslarm.
- Introduktion av chefer/rektorer i brandskydd i fastigheten
- Stöttning av chefer/rektorer med IBK och med utrymningsövningar med personalen
- Medverkan vid tillsynsbesök

I de fall kommunen är fastighetsägare för fastighet som andra nyttjar

Brandskyddsansvarig Driftchef på tekniska ska skriftligt klargöra hur brandskyddsarbetet mellan den externa partnern och Surahammars kommun som fastighetsägare är fördelat.

Den som nyttjar vissa byggnader och anläggningar ska upprätta en särskild sammanfattning av det systematiska brandskyddsarbetet, en så kallad, skriftlig redogörelse för brandskyddsarbetet, vilken ska skickas till kommunen. Se särskild blankett framtagen av Mälardalens brand och räddning, MBR.

Det ska framgå hur extern part leder, planerar, följer upp och kontrollerar brandskyddsarbetet inom sin verksamhet vilket innebär bland annat:

- Hur de säkerställer att det finns rutiner och information för personal och besökare
- Att de utser brandskyddskontrollanter som gör IBK
- Att de samverkar med brandskyddsansvarig driftchef inom tekniska så att kontroller utförs korrekt
- Att de gör hanterar tillbudsrapporteringar
- Hur de tar ansvar för åtgärder
- Hur de hanterar sitt utbildningsansvar
- Hur samverkan sker med andra brandskyddsansvariga, MBR och eventuella andra intressenter

11. BRANDFARLIG OCH EXPLOSIV VARA

Ansvarig föreståndare för Brandfarlig Explosiv vara

- Den som bedriver **tillståndspliktig** hantering av brandfarliga eller explosiva varor ska utse en eller flera föreståndare. Föreståndaren har till uppgift att verka för att verksamheten bedrivs enligt lagstiftningens krav på aktsamhet i syfte att förebygga olyckor och skador.

Anmälas /godkännas

- Föreståndare för brandfarliga varor ska anmälas till tillståndsmyndigheten.
- Föreståndare för explosiva varor ska godkännas av tillståndsmyndigheten.

Föreståndaren behöver:

- Ha god kunskap om tillämpliga regler, de brandfarliga eller explosiva varornas egenskaper,
- Kunskap den typ av verksamhet som bedrivs och om anläggningen som sådan.
- Dessutom behöver föreståndaren tilldelas de befogenheter som behövs för att kunna fullgöra uppgiften.

SBA samordnare delegerar befogenheter till utsedda personer att inom sina ansvarsområden verka som föreståndare för brandfarlig/explosiv vara enligt Lag om brandfarliga och explosiva varor SFS 2010:1011.

Föreståndarna ska tilldelas de befogenheter och möjligheter i övrigt som behövs för att de ska kunna fullgöra sitt ansvar.

Ansvarig föreståndare för Brandfarlig och Explosiv vara har till uppgift att verka för att verksamheten bedrivs enligt lagstiftningens krav på aktsamhet i syfte att förebygga olyckor och skador.

Föreståndarna har befogenheter att;

- omedelbart förbjuda hanteringen och/eller förvaring av brandfarlig/explosiv vara som bryter mot gällande säkerhetsföreskrifter
- omedelbart eller fortlöpande ersätta material som har gått sönder eller som fortlöpande ska bytas ut och som krävs för att hantering och/eller förvaringen av brandfarlig/explosiv vara ska ske enligt gällande säkerhetsföreskrifter
- i övrigt vidta de åtgärder som krävs för att hanteringen och/eller förvaringen av brandfarlig/explosiv vara sker enligt gällande säkerhetsföreskrifter

Föreståndarna är skyldiga att ha goda kunskaper och vara väl insatta i hur de brandfarliga /explosiva varorna ska hanteras och förvaras.

12. HETA ARBETEN

Ansvarig för tillstånd Heta arbeten på kommunala fastigheter

- Ansvarar genom delegation för att heta arbeten utförs enligt Svenska brandskyddsföreningens regler samt försäkringsbolagens säkerhetsföreskrifter. Med heta arbeten avses alla typer av arbeten som kan innebära förhöjd risk för brand (till exempel svetsarbeten, vissa takarbeten mm).
- Regelverket innebär att en tillståndsansvarig ska utses av den som ämnar bedriva heta arbeten. Eftersom kommunen är en beställare av heta arbeten är det kommunens uppgift att utse tillståndsansvarig för arbeten på kommunens fastigheter. Denna behöver ej anmälas till MBRF.

13. BYGGNADSBESKRIVNING OCH RITNINGAR

Byggnadsbeskrivningar avser **ritningar** över byggnader med **lokaler** och **brandceller** samt en **situationsplan** över byggnaders läge och dess omgivning.

Utöver ritningar bör byggnadsbeskrivningen bestå av ett dokument som visar **byggnadens utformning** och **byggnadsmaterial**. För **kulturhistoriskt värdefulla byggnader** bör dessutom det kulturhistoriska värdet beskrivas.

I **verksamhetsbeskrivningen** beskrivs vilken verksamhet som bedrivs i lokalerna. (se

PM gällande Systematiskt brandskyddsarbetet- SBA upprättad av MBR)

Dokumentation kring ovanstående ska finnas i kommunens system för brandskydd alternativt i pappersform.

Mål

- Byggnader som utnyttjas av vår verksamhet ska tekniskt vara utförda så att personskador till följd av brand förhindras samt så att driftstörningar till följd av brand begränsas.
- Byggnader och lokaler ska vara utförda så att ett gott försäkringsskydd kan erhållas till rimlig kostnad.
- Lagstiftning och regelverk inom området anger den lägsta nivå på brandskyddet som kan godtas för att inte riskera människoliv och skada på tredje man. För att förhindra stora skador på egen egendom samt omfattande störningar i verksamheten är denna nivå ofta otillräcklig.

Hämtat från policyn är antagen av Kommunfullmäktige i Surahammars kommun 2019-05-20, § 59